

گلشنِ گلستان

Ketabton.com

بهار گلستان

اظہار اللہ اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Sher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کینی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لہی دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچہی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چہ اوس دُنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چہ دوبارہ ذکر بہ لہی بوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانہی سرہ مخ کری . گہی نو دی سلسلہ کنبہی زما مضمون چہ زما دُ هایئکو رومی مجموعہ " راتہ غور و نو کنبہی بگہری شہنگوی " کنبہی چاپ شوے دے . باید چہ اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چہ دُ هقوی دُ هایئکو پہ مجموعہ " دُ بناستونو دُ صحرا وریخی " کنبہی موجودہ دہ

پہ دی حقلہ کنبہی کشاپی هوارولہی شی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دی بلکہ دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکہ سرسری شان جاج اختل دی . چہ دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کنبہی مخی تہ راغلی دی . ممکنہ دہ چہ پہ دی لہ کنبہی زہ دُ هایئکو خہ فنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولہ حیثیت بہ لہی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دُ خبری سرہ بہ بچہی نہ متعارض کنبہی چہ گہی زما دا لیک پہ هایئکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چہ دُ هایئکو پہ مخالفت کنبہی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکنبہی سنجیدہ او غہر سنجیدہ هر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختل دی دہ . دی لہ کنبہی چہ غہر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ پہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینہی بی حایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خیل بحث نہ خکہ او باسم چہ داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہ دہ بلکہ دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کنبہی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنہی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کنبہی چہ کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بنکاره کړو- د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبلی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچ پیہ
 پپہ خیل وخت خرابوی. خنی خلق خو تردی پوری
 وایی چچ تپہ شاعر ورکوی اوہائیکوی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چچ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی.“

دحبرانتیا خبرہ دا دہ چچ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چچ گنې انظار الله انظار په فای ژوند
 کبې د تپې د اهمیت نه انکار کوی د خبرې مطلب صرف او سر
 دو مره و چچ هائیکو په تخلیقي سطح د فرد د انفرادیت نغی نه
 کوی او خود نمائی چچ د تخلیق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچې په لاس وړچې گنې نو
 دغه معترضین دی پخپل گڼپوان کبې سر دنته کوی او اوږدې
 وایی که چرې د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر، غزل، هائیکو، افسانہ، ناول، خاکه، تکل وغیرہ لیکي نو

چچ جائزہ یې واخستلے شي. خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چچ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”هائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کبې ورکړې دي هغه
 دې لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دې په بیا بیا
 بې حایه گردان نه کوی گنې نو او دې بنائی چچ زه په خپلو
 انتقادي معروضاتو کبې په کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 په کوم کومو حایونو کبې تیر وتلے یم. زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب په دې باب کبې لیکي.

”راته غوږ ونوکبې بنگرې شپنگوي، نوم هم
 بناسته او د تاپول گتې اپ هم بناسته..... د
 اکثر و ملگرونه چچ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واوړېدې د هغې په باب به زه څه ووايم، خو
 دا به ووايم چچ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوستے شي نو په دې کبې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته.“

ما په خپل ذکر کړے شوي مضمون کبې دا حقیقت څرگند
 کړے وو چچ:

”د تپې شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي.“

لهذا گڼو ناقدینو ددې خبرې په ترڅ کبې سنجید او طنزیه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په افائي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يوځائے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحې توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکلي شوي يوڅو تهپې او ښائي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکړو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

رنگ د ادب د خپل نظر يې ته زيان ورسي. زه هم د داسې رجحان مدمت کوم خو زما په خيال چې بناغلي مشتاق مجروح شاه ته د فحش گويي نسبت کېدای دے او بيا يې د ثبوت په طور کوي نموني وړاندې کړي دي پهنې کېدې د ښکاره تېروتنو ښکار شوي دے. زما مقصد هرگز د يو غلط رجحان وکالت کول نه دي خو د حق او باطل ترمنځه فرق نه کول راته هم يو دغه خيانت ښکاري.

گڼ ان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحرفي د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

در حقيقت فحش گويي يا فحش کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لونه جرم دے. چې د هوس ناکي، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سرې سترگې تورو ي. پدشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلمي جهاد پکار دے بلکې داسې حال کېدې توره وپتل زيات مناسب دي البته که ددغي عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ بېلابېلې او ښوولې شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اېښود پکښې په داسې هنر او غنډله شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به فحش لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فاصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېور" ته

"نن اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېر پېدلې غځي هائيگو د غمناکي اعلي ترينې نموني دي بلکې دا ښه په د شوق سره وپلې شو چې اني اينلا کو ميتو نوي هوم کېدې زېر پېدلې خو هائيگو ته بيلو پرنتې وپل مناسب دي"

وړاندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د قلمي شاعرانو نه علاوه بل چا نه فحش گويي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دے چې غځي ليکو نگرېو د فحش گويي. د پاره خاص کر دے"

زه دا وپل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دي خپله اعلي و ارفع ادبي عصبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې فحش گويي واقعي چې د غځني وړ اقدام دے دغه

ڪرني له سر راوره ناداني گهني
گرک چي دکوي چرگي نه ماتپري
ورله په پوزه کني بنه ورکوي

چي پکني د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کني وړاندي شوي دے اودا حکمت پکني بيان شوي
دے چي په بنحو پري نه دي ستول پکار گهني نو مازغه تي
خرا بیدے شي. خو بناغلي شتاق ته پکني بنکاره غماشي
بنکاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کني ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کني.

بحر تقدیر که زما په هايگو کني د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفر الله خدائے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي شتاق مجروح صيب دا دعوي بهي بي
خايه ده. چي گهني په ښتو کني د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کري مگر هايگو کني داسي
کپري.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفی کني وي نو بيا د هغوي
په شاعري کني چي کومي ناروا شوخي او اسپر شونه دي تر
کومه پوري ئي بناغلي و يقيناً defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کني به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کني چر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کپري
چي گهني ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي شتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندي د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کپري.

واده کني پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کني ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را اوارولو چي نقل کړے شوي هايگو کني
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کني د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ئي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شر کنده
پکني د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله او کړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گهني پيچيد که هم پيدا کېدے شي.
بله هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پښتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي بستند و مطبوعه ٽيپو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله مي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله بي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفايي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به سني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٽيپي کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٽيپي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازبزي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کړينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوے دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونږ د پښتو نوو ليکونکيو د هايگوطرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هغې وجه چا کټر
 اسرار صاحب دا بيانوي جي په پښتو کني زمونږ
 متقدمينو دومره خه وپلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هايگوي ليکونکي مانه
 ټول سايگوي بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي
 اوس ڏجاڻي صنف نه ڪار انهن تي ڪنن يا. چاربهه
 مڙه شوڙي ده 'رباعي نشته' قصيد ڇهي ڏي
 پڪار ده ڇي زمونهن شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندي ڪري اوڪه خامخايه ڏي اصنافو ڪنن طبع
 آزمائي نه ٿي ڪول نوڏ پڻتو خالص خپل صنف
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنن
 ڏي طبع آزمائي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه ڏي اولڪي ٿي خو
 په ڏي ڪنن ٽوڪ ڇه ڪول ٿي ڇي اوس نوڪ ڪول ڏي ٽپه په
 مقابله ڪنن ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا
 پڪار ڏي ڇي ڏي عمل په ورستو ڏي نفسياتي عواملو او ڏ
 عصري غونڊتو ته پام ور اوگڙو ٿي او بيادا ڇي لوڻ
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او زور موي.
 بحر ڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حوالن ڏي ڏي ليک نه قدم
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه
 پٽي عناد راڻر ڪنن ڇي ڏ ائي اينه ڪو ليڪو باعث او
 محرڪ گرڇڻڊ ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏعتم ڏاڪڻ
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري ڏي زه پري اعتماد ڪوم
 اوس هغوي پوهه ٿه او بناغلي ڏاڪڻ اسرار. البته دا
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو وڻڪو ٿي ڪلهه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻج نه ڏي
 پرڻي اصولاً غلطه او غن تحقيقي ده او ڏي حقيقت منلو
 نه سترگي پٽول ڏي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا
 اسلوب، وڪڻ، نفسيات، حوالن او غونڊن وڻي.

نن ڇي په ادب ڪنن ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند
 ڏاڏا، ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غن ڪوم فڪري
 او ٽيڪنيڪي تحريڪونه راپورته ٿوي ڏي. او شعري او
 نثري ادب ٽي ڪوي ارتقاء او ارتفاح سره مڃ ڪري ڏس
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ
 خيال په حاشيه ڪنن هم چرته دغه امکانات نه پرڻنڊل
 زه دامم ڇي زمونهن ڪلاسيڪي شاعرانو پڻتو ادب ته
 مستقل او پاڪه بنيادونه وربخيلي ڏي او راتلونڪي ڪول
 ته لاري اسان ڪري ڏي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال
 ته اورسو ڇي بل ڇاهه ٽي پڪنن هڻج نه ڏي پرڻي زياته او
 سينه زوري ده.

ڏاڪڻ سبب زمانه زيات په ڏي خبره پوه ڏس ڇي نن
 او پرون ڪنن فرق وڻي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڻن سره مڃ
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنن متعارف ڪنن
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجرڻي پڪنن ڪنن هغه ڏ متقدمينو
 زمانه ڪنن چرته وڻ او چوڪنن ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پښتو په نبض گوټي بډوي. (رضا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صيب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي جوړ به شي په اعصابو لکه د خپسي ناست وي. دا حقيقت هم دې چې دا سي سوچونو پښتو ادب ته لوه زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دې چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحيقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکو لري بلکې ادبي دنيا کښي منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تسنيم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" ي د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ وکړي ي وخت په وخت به څه نه څه شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صيب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکاتري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صيب چرته هم پروفيشنل سايکالوجي نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو ي چرته عام پريکټس هم نه دے کړے او نه د هايکو د رنځورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يي د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب ي يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافيهي د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله او پي آف فېشن کونو کي پي او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کره شي نو ممکنه ده
 چي شوک دا هم او وایي چي د غزل لیکونکي خپل وي د کمال لیکونکي
 دل اول وي او د تپي خالق کي وي عالی هند القیاس ولي دا
 به د مزاج پیدا کونو و پره پر پوځي حربه او وسیله وي
 او هغه مزاج چي نېغ په نېغه د يو انسان يا د يوې طبيعتي
 جذبات او احساسات زخمي کوي. د ادب د اعلي او رفيع
 منصب سره هېڅ سمون نه لري.

تر څو پوري چي د ابي ايناه کو هاييکو د مضمون نگار
 بناغلي شتاق مجروح د يو بل ملگري دوي احتجاج تعلق
 دے چي کني چار بېته 'قصيده' ربايي او تپه څه مړه
 شوي خو نه دي چي لیکونکي چاپاني صنف هاييکو لیکي.
 و پرې خايه په دې د چي يو هاييکو لیکونکي هم دا نه
 وي وېلي چي شوک دي په گوته شوي دغي اصنافو کني
 طبع ازمايي نه کوي دوي اعتراض نوعيت بېخي دا سې دے که
 چي شوک او وایي چي لوبغاړي دي کرکت 'هاکي' جناسنگ او
 سکواش وغېره نه کوي. بلکې دوي په ځان دې کشتي
 ميرغې کبابي او گولي ونه و وغېره کول شروع کړي چي
 چرته روايت ئي ختم نه شي. بله لويه د افسوس خبره دا
 ده چي د "هنا ماکنزم" غوندي د ضميم تحقيقي کتاب
 لیکونکي بناغلي شتاق چي د کوم ملگري په حواله خبره کړي

۵۰ - نو د هغه هېڅ نوم ' ادبي حيثيت او درک ئي نه دے په
 گوته کره چي د تعقيقي اصولو خلاف او ادبي ديانت نه
 قېسته ده. زما په خيال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح د
 يو فرمې کردار په خوله کني خپله ژبه ايښې ده او په
 يوې تراشې شوي مجسمه کني ئي د هاييکو خلاف خپل
 ذاتي جذبات وراوندې کړي دي خو سره څه او وایي زمونږ
 قلمي مزاج داسې جوړ شوے دے چي مونږ مړي را ژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفېسر بناغلي دا ورځان داؤد په خپل يو مضمون کني
 د هاييکو او تپي د هيت د اختلاف په حقله لیکي:
 "ځني محققين د تپي د هاييکو سره نژدې تعلق
 په گوته کوي ځکه وکتے شي نو بنيادي لحاظ
 سره دې دواړو کني د هيت په لحاظ و پر زيات
 فرق دے. هاييکو د چاپاني ادب يو مشهور صنف
 دے. که د تپي د دې د خصوصيت او مقبوليت
 راز هم د دې په اختصار او جامعيت کني دے
 خو هاييکو کني صرف درې مصرعي وي. روميي
 مصرعه کني پنځه، دوهمه کني اووه او درېمه
 کني پنځه سوتي اهنگونه وي يعنې دا ټول نظم
 او ولس سوتي اهنگونه لري. روميي او درېمه
 مصرعه ئي برابره او هم قافيه او دوهمه يا منځني

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڌوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڊ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪڍڻ شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعڪس ڏ ڏي ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏے
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇرې
نيمگه تيا ڪافي په ڪنې محوسپني او يو ځاے نيم ڪنې په
ڪنې ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو ڏ کوي ددې نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم لا شوع ڏے.

معلومپني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاپه
نظر ڪنې نه ڏ ساتي ڪنې نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - < - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنې نه
داو ستله يا ڏ هم مڪنه ڏ ڇي دي سلسله ڪنې پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنې نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ڏي ڪنې
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنې
اهم ڏے. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏے ڪنې او بيا په عالمي
ادب ڪنې ڏ يوڻي مصري ڏو مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ليکو تجربې هم شوي دي. ڪڍڻ شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ التفات قابل نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏ.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏے او په مثال ڪنې ڏي ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو وړاندي ڪري ڏے. دوارو ڪنې هڻڻ ترون
او نسبت نشته هائيگو په پنتو ٽيه ڪنې ڏ ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنې حڪم
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڏ ڏ ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنې.
هائيگو ڏے.

هدرد ڏي نوم ڏے
په مينه نه پوهنې
ساده ماشوم ڏے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په حتمي موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد داده چي پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چي پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړي چي دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شوه دے؟"

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د
 هغوي دا خيال نه وي خو په ليک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بڼادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو گڼي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رهيو ڪيئي رايو ڄاڻ ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ
 ٻه تصوير جو روڊو ڪڍي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙ ڪڍي دا خبره هم ڪڍڻ ڏي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڄڻ خلقو زيات مڀلڻ او رجحان وي نوڪه ڄاڻه
 داسي محوسن ڏي نو ڄڻ ڏ ڄڻ مندي خبره ڏ ڏه او
 ڏ ڏي صنف ته ڏ زياتو ورماتيدو نه دا ثابتي ڪڍي
 ڇي هغه ڏي ڄاڻا مافوق الاصناف او ڪڍي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ڏ پڻ ٻي اولي ڏ هائڪو
 مجموعه ده) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري دي. ڏ هئي لب لياپ دا دے ڇي ڪڍي اسماعيل گوهر
 خيل ڪڍي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪڍي ضائع ڪري دي.
 ڏ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ
 دي ڇي ڪڍي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه چوڪا ڪڍي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪڍي يا له ڄڻ سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيل ڄڻ ڄڻ راور ڇي نو خيل اقاديت به او بيل ڇي.

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائڪو ڏ ڏي ڄڻ
 ڇي ڏ هائڪو خيل داسي ساختيا ڪڍي ورهه 'نفسيا ماهيتون
 ٽيڪنيڪي غوبنتي او داخلي اڀر خونه دي ڇي عام ڏي مصره اين
 نظرون ڏي ٻه اسانه ڏ ڏي زغله.

ڏ مڀن ڏي سلسلي شاهين خيال دے ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطمینان ورته او ڏي ڇي خبره سرته اور سله
 خود هائڪو ڏ اور پڻ ونه پس ورته داسي محوسن ڏي
 ڇي ڄڻ خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ ڏي او تشنگي
 احساس ورته ڪڍي.

چونگي مڀن ڏي سلسلي شاهين ڏ روھي سندرو
 سلسله ڪڍي ٻه پڻ ٻه راتو لوڊو ڪڍي بلا وخت صرف
 ڪڍي دے او دغه رنگ دغې خوب اولي صنف سره ڏي نوره
 هم زياته وابستگي او تپون پيدا شوے دے ڄڻ ورته
 داسي احساس ڪڍي. ڪڍي ڏي ڄڻ هغوي ڏ هائڪو دوستو
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ور ڪڍي نو ڏ ڏي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪڍي او ڏ هائڪو ٻه سلسله ڪڍي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ڏي. ڄڻ ڇي
 ڪوم ڄڻ ونه عموماً ٻه عادتونو ڪڍي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو ٽيڪنيڪ هم ڄڻ دا رنگي دے ڇي
 ڄڻ سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِغُودِي
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَرَمَه اَوْ غُورِخُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي
 كِنِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِخُوكِ دُ هَايِكُو پِهْرَايَه
 كِنِي حَانَ بِنَكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لَوِي اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِخُو دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه
 پِهْرَايَه اَوْ هِرْجَرَتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِمَه دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پَه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هِم
 پَتِ نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لَوِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي . وِرْسَرَه دَا
 خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَ يَمَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي . كَه دَا سِي نَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِيْكَوِي خَوْ تَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَايِ دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبَرَه چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كَه پَه هِر
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَمَلِ وِوِي دِي
 پَه هِر كَمَلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هِم نَكْمَتُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَعْتَمِدِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِخُوكُونُو " كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونَدِ دُ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هِم يُوِي تَهِي قَدَرِي لَه حُكْمِ نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِيْنُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ پَتِه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِمَمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِيْوَرِ پَه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِي كُيُو " دُ سَرِخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اسْتِمْدَا اِي پِهْرَايَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِيْكَوِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيَسِ ..... لِيْكَنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سَه زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِيَسِ . شِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِيْنِ پِهْرَايِي مِي جِسِ

ولي کهدل۔ مقصد دا چي د تخليق جو هري قوتونو د ادب په هر ه خانگه کښي د حان بکاره کولو توان لري۔ اوس که څوک نسر په گوته پتول غواړي نو څوک به ورته اخر شه او وايي۔ بناغلي اباسين په ټپه کښي د تغزل د موجودگي دعوي هم کوي چي مناسب نه ده۔ په اصل کښي تغزل د غزل سره تړلې وصف ده لکه چي څرنگ په رباعي کښي تر بېع په تشبېب کښي تشبېب او عقل سره د تعقل نسبت وي۔ هم دغه رنگ په غزل کښي تغزل وي اوس که بناغلي اباسين دا نه وبل غوښتل چي په ټپه کښي ټب يا ټبب وي نو ښه په سهولت ي دا وبلې شو چي په ټپه کښي ي استهاخوډ والې او شعريت وي۔ ممکنه ده چي د بناغلي اباسين په دې حقله خپل خه خانتا منطوق وي۔ هسي څو که څوک تغزل ثابتول غواړي۔ نو په کافي هوا، چينه، اواز، حواني او مينه وغېره وغېره کښي به ي هم ثابت کړي ولي هڅه علي او فني اعتبار به ورته نصيب نه شي۔ بحر حال د بناغلي دې خبرې سره څو قطعاً اتفاق نه شي کېدې چي د هايگودې ارو مرو درې مصرعي وي۔ بايد چي هغوي د هايگودې هيتي ارتقاء په نظر کښي ساتلې وه۔ بله د تعجب خبره بناغلي اباسين دا کوي چي ” ټپه ٩ + ١٣ کې بحرون مي هوتا هېه، کېدې شي چي د بحر ونونه د بناغلي مراد د ټپې سېلابونه يا چپي وي ولي د اردو ژبې روزمره او محاوره خو ددې جملې شه بل تعبير وړاندې کوي اوداغلط فهمي

قدر تغزل په وه هايگو کې قسمت مي کېداي۔ ټپه بختون جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان هېه۔ ټپه اور هايگو مي فني اعتبار سے تميز به هېه که هايگو مي بين مصرعي هوتي هي اور ټپي کې خو بي به هېه که اس مي بين کې بجائے دو مختصر مصرعي ٩ + ١٣ کې بحرون مي هوتي هي۔۔۔۔۔۔۔ اور فينا غورث کې نزديک ٢ کا بندسه تخليق کې علامت هېه اس بنا پر دو مصرعي ټپي کو سه مصرعي هايگو سے طلاق دينا عقلمندي نهين؛

زما په خيال بناغلي اباسين ته ددې خبرې علم ضرور پکار و چي د اسانفو د بقاء په ورستو يو زور اور تخليقي قوت موجود وي او کله چي هم يو صنف د تخليقي جوهر نه عاري شي هغه که ټپه، چاربيتا، قصيده او هايگو وغېره هر صنف وي بيا خپل وجود برقرار نه شي ساتلې اوس که د يو پښتون شاعر تخليقي زور په ټپه کښي ژوند راپيدا کولې شي نو هم د هغې شاعر د تخليقي قوت نه به اخر بيا ولي په هايگو کښي ساه اوځي۔ ددې باوجود چي هڅه تخليقي جبر او غېر فطري قدغن پرې هم نه وي لکولې شو۔ بحر کېف زه بناغلي اباسين ته داسې گڼي شمېه ټپي په گوته کولې شم چي هڅه ادبي ښکلا او عوامي کشش پکښي نشته اگر چي څوک به ورته هم د ټپي وبلونه انکار اونکړي۔ اوس که بعضي د ټپي پېرايه د تفوق معيار گڼلې کېدې نو داسې به

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړوله
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بڼې بي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے.

"څه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د ډرگه
 "خريکه" "ترايي" او هاييکو غوندي نوو
 صنغونو باندې خپله طبع ازمايي شروع کړې

اول خو په ادب کښې د مفتیانو د سره جوارنه راپیدا کېږي
ادب ته شریعت کورې خو نه دے او که چرې د ښاغلي دا
ارمان وي چې گټې هغه دي د ادب وړې مټې او منلې شي نو
بيا پکار نه وه چې ځان ته يې د ادبي مفتي نسبت کېد وک
ځکه چې دغه رنگ انکسار او افتخار دواړه رايو ځانې کېږي
او دا عمل اجتماع ضدین گڼلې کېږي - دا حقيقت دے چې د
اعلي د تلامي او د علم د وصف نه سپو مفتي مفتي کېدے
نښتي - مکنه ده د مفتي اعظم د منصب په وجه ښاغلي
ددغي غلط فهمی ښکار شوے وي او دغه رنگ ترې د ادبي
مفتي دا بې لارې کوونکې اصطلاح سره نشوې وي - بيا هم ښاغلي
ته دا پته لگېدل پکار وه چې د ادبي مفتي د نسبت سره فتوی
د منلو او سجت قابله نه پاتې کېږي. خو زما په خيال گران
ښاغلي اباسين لوستونکو ته دا وېل غواړي چې ما هر څه
فرمايلي دي يا زه چې هر څه فرمايم - هېچې يې هم او نه
منئ. يا دا هم کېدے شي چې ښاغلي اباسين د ادبي او مفتي
ادبي مشورو ورکوونکي ته د ادبي مفتي تامل وړ کوي.
والله اعلم بالصواب.

بيا هم زه نه پوهېږم چې ښاغلي اباسين هايڼکو ته
بدعت په کوم خيال وېلي دي ځکه چې د تخليق عمل يو
مقدس او سپېڅل عمل دے. او هر کله چې هايڼکو د تخليقي زړه
چاودون رازېږېدے يو ژوندے شعري صنف او گرځېدو

ده - او ځپلې کله يې توانايې پرې صرف کوي گيا دي.
دغو اصنافو کښې "څرکله" او "ترايلي داسې و"
چې خپل وجود کښې د توانايې د فقدان له سببه
يې په وړاندې سفر جاري ونه ساتلے شو
او لاي په سپر کښې پونې نه ده وېشلي چې
خپل منطقي انجام يا طبيعي مرگ سره مخامخ شو
يو اخی "هايڼکو" داسې تېر او تند جاپاني صنف
و چې په پښتنه خاوره کښې يې خپلې جرړې
مضبوطې کړې..... دا جاپانے صنف د خپل
مخصوص مزاج طرز او کره وره حامل وو. ولي
ددي په څانگو کښې پښتنو شاعرانو د پښتون
بوتي قلمونه وگلول او نن دغه بوته وده کوي
او د يوې تنه ورې وې شکل اخلي - د پښتنو
سترگو ته يې داسې رنگارنگ گلونه سپردي دي
چې ښائست او سينگار ته يې سترگې برېښي؛

ښاغلي اباسين په خپل کالم کښې يو عجيبه خبره دا
هم کوي - ليکي

"میں ادب کے ادبی مفتی کی حیثیت سے یہ فتوی جاری کر رہا
ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
کی چنداں ضرورت نہیں؛"
گران ښاغلي دنته يو وارې بيا تيندک شوے دے. ځکه چې

نو بيا ولي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بنکار شوه دے.

ذ ساهو ليکونکو د څلور شتم اپريل دوه زرم د روداد
 ترمنه بناغلي واکتور راج ولي شاه خوک صيب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پېژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

ذ بناغلي واکتور صيب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغمه نغمه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت، ل، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

ذ زلمه رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

ذ ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 خوک داخيال هم بنکاره کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبنښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني د دي سره تره دو نکلے صنف شته - اوس
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکرې او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موند دي
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده - که چري دا وو بلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
 ممکنه ده چي دغه رنگ کني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ ڇي ڏ ٽيئي غنڊ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به اوغواڀي خوزه دا هم نه غواڀم ڇي هائيگو
 دي ڏ ڀيننو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهسي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪڍي ٿي. اول زما خيال و ڇي ڏ
 هائيگو او ٽيئي موازنه او مقابله غير فطري ده. بيا ڇي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏ ڀيننو تنقيد چولي
 ڏ ڀينن بهامغلرو نه ڏ ڪڍي ٿي نو قباحه به ڪڍي
 ٿي. چون ڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏ ڀيننو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪڍي تفصيلي خبري
 ڪڍي دي نو بي حايه به نه وي ڪه ڏ ڀيننو ٽيئي په حمله ۾
 شاه او واپم.

دا حقيقت ده ڇي ڏ ٽيئي ڪن توصيفي اڀرونه ٿي ته خو
 حئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بڻجي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪڀن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪڍي ڏ يڪسانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يو قدم هم وړاندي ٿي ٿي. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيئي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزا ڇي
 اڀر نه يو طرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيئي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪڍي وي او په هيڏ
 حال ڪڍي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه ٿي راو ٿي
 ڇي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيئي خپل يو غنڊوس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪڍي يو ڊبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ ٽيئي
 مصرعي په ڏ ڪڍي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀ ڇي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪڍي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڊبره بناخته پڻه هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪڍي وي نو ڏ ظاهري لباس يڪسانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گڻيو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀر ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻه ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فڻن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ڙوند شومره سپرڀي به ڀي ٺڪلا ڪانوته ڪڇول په
 لاس اوڀرڀدل غوره ڪڍي. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منڊين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيئي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪڍي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه دي د نوو، مناسب تجر بوسه اسنا
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني
 اوکري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حني پوهاند دا هم اوواي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديقا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال به دي ماورن اړي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائ پرود وي نو دروند وي خو
 هوبنيان دا هم واي چي اوبه په حائ اوربني نو
 دنه شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،
 بلکي د اويو د رواني او تحرک د خويونه په خيلو ژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کني د بيدلون مناسب تصور کونه د لامل پکار دي. ددي
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کري.
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت
 فصله واوروي.

دا هم حقيقت دے چي حني نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي مني ترمنه شپن
 نوري مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربه بعض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټپي وړيمو مصرعو

سره په قافيو کښي ټپلي دي او بيا ټپي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروج يا کونکس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټپولي هلي خپلي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امپزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زوړ او قديم زرخېزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپڼ راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زوړ صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے ڏهاڻيگو ڏمڪريٽوڻي ڄاڻيه ضدونه بهه هائيگو ڏ
اسهان رفتونه ته يوه نه يوه ورڇ ڄاڻها ورسوي دا
مبالغه نه ده بلڪي ددي خبري رڻي ڄڻي ، رور اٿار او
ڙوندي شهادتونه رابنڪاره شوي دي .

اوس که زما ڏخبرونه ڄوڪ دا غلط تاثر اخلي ڄي گڻي
زه هائيگوله بهه ڀيه وقتيت ورکوم نو ڄر ڀيد بهه کوي .
زما خود ڏرڻه له تله دا اواز راپورته ڪڀري ڄي ڏ ڀينتو
ڙي او ادب لمن دي ڦراخه ٿي او هغه ٿول اصناف دي
ڀينتو ڙي ته لاشي . ڄي ڙبه او ادب پري وده موي . ذوق
ته پري تڪين رسي . ذهن ته ڦري ڄڻي . ضمير پري
دابهار پري او ڙوند پري روڀانه ڪڀري .

زه محسوسم ڄي ڏڀي او هائيگو ڄان ڄانته ميدانونه
اوجدا جدا تشخص دے اليتہ ڏ ادبي رشتي بهه اساس دا
دواڙه يوبل سره بهه ڄڻي موقعو مرسته ضرور کوي
خو ڏ يوبل حقونه ڄري هم ته را لاندڻي کوي او چوڻڪي
ڏواڙه ساڄو باوجود دواڙه اصناف ڏڀنتو او ڀينتو
سره ٿرڻي شوي اصناف دي نو ڏيو غندنه هم عقلمندي
نه ده . بله داخبره ڄي اعلي ادب بهه موضوعاتي اوسني
دواڙو حوالو ڏڄيائي ڀيندڙونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتروي نو دا بحث ڄي دا صنف زمونڀن
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا بهه

دي بنياد صنفونه ڏ خوبڻي او ناخوبڻي باعث ڄڻوڻ هڻڻ
دور انديڻي او دانشمندي نه ده .

بڪاره خبره ده ڄي هغه خلق ڏڀنتو ڙي او ادب
ڀڻي خوا خوبڻي ٿي ڪڀدے . ڄوڪ ڄي هائيگو ڏ ڀينتو
ڙي نه ويسل غواڙي او نه اوس هائيگو دومره ورکه
سپکه اوڀي ڄوڪه ده ڄي ڄوڪ بهه ورته بهه ڪڀو سترگو
اوگوري .

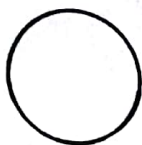
په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو ڄاڻگه
اسلاميہ کالج پڀنور يونيورسٽي

مأخذات

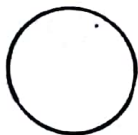
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگئی محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینڈ کو ہائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینڈ کو ہائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' (۱۲) خبری اتری، پبلیکیشن، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیبر حرت، 'ادب بازار'، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکر یہ او جہرہ منہ۔

نشته پروا که سنگسار بزمه زه
مرمه په ده دي چي داسي نه دي پکار
کاږي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

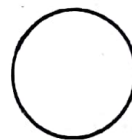

نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم

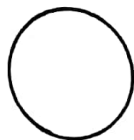
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مري ته لاس اچوي

د پر گنهگار يمه خو ما اوښخنده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

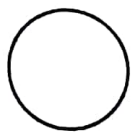

اے د کلهم انسانيت رسوله
تا چي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

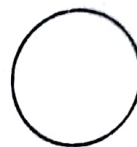

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

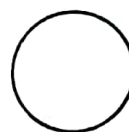

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كېنې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجانې بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

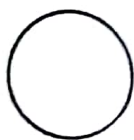

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

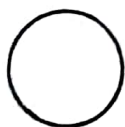

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كينې او به خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

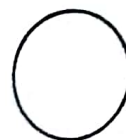

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونږه ٲٲي مونږ نه ستر كوي

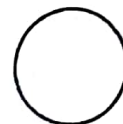

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نو كيدٲانويه وو ٲول خوٲي

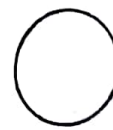

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

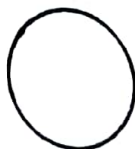

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

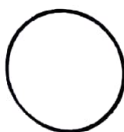

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

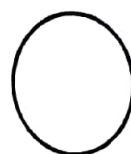
ستا پي رځی د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

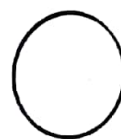
وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

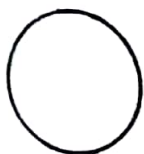

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گز کوښ شېرېني

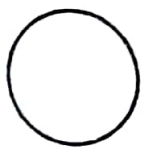

دا چې په خه فريب کښې گېډه ئې ته
ستا سر تېزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژاړې چې مې سر غوڅوي

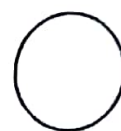

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

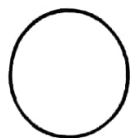

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

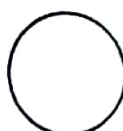

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانډو کني قلم لگوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

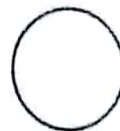

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊو ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کورته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

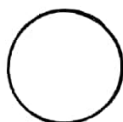

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

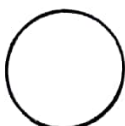

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير مه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

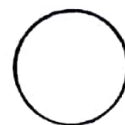

د برسنې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

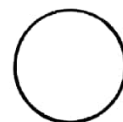

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

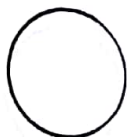

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

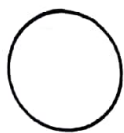

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

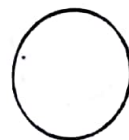

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدای شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

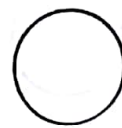

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شړينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

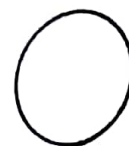

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

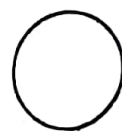

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يم زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

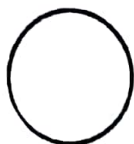

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

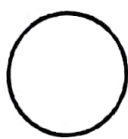

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

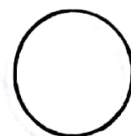

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښوده که داغ دې په لمن پرېږي
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

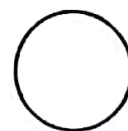

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

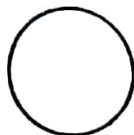

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

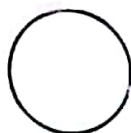

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

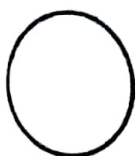

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

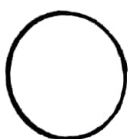

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړې دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

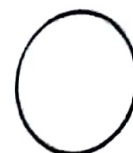

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

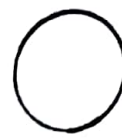

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوکه په زړه کښې خاڼه راگو

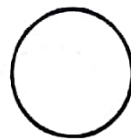
ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

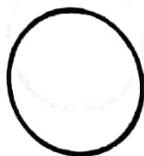

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

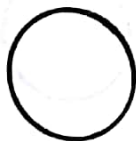

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

هر و قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

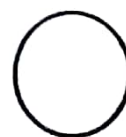

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندوکه راوتي وي خو
مگر شوي اخر د لوپښي پکي کښي

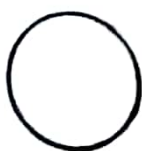

خلقو په ما بیدگسای کړي دي
ثابت که یو جرم هم نه شي په ما
زه به له دي کلي نه کډه کوم

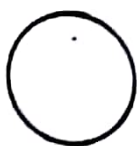

نوره مي هېڅ باندې پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

مگرانه شوه دېره د پښتو پالنه
پلار يې په موبن باندې جرگه کړې ده
نور يې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

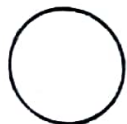

غله راختلي دي په کور، غلي شه
سوچ ته مي پرېږده که خه لار راوتي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

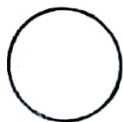

راوړي چې ماله پلوتې د سحر
شوک يې پلوقدرې هم اونه ويښي
کورته د شپې تياره کښې خان رسوي

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

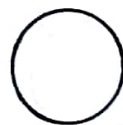

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییښی نه هم سترونه کوی

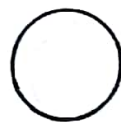

خوک ورته پورته هم کتلے نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

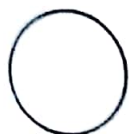

په ژوند کبې کته او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

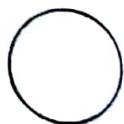

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولې

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بپاۍ باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بپاۍ وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کښې مې زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښې که نه

منه داچې ستا د زور نه ښه
خو چې زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگې په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناوې استقبال ماکوه

دومره زېږېلې يم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکښې مېوه اوښي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې نه کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاوري د پکنک په خوند پوټه شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

دا نه چې پوټه نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

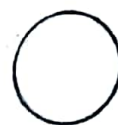

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خه رازداري خوشته د مور او دلور

زه چي د سيند چيو ته گورمه نو
راشي په سترگو مي لاسونه کيندي
وايي خه اووايه چي خوک يمه زه

بنه روغ رمپه يم چي بهر يمه زه
کور ته چي راشم نو بي حاله شمه
چا جو په ما باندي تا ويند کړه دے

دا حقيقت د چا نه پيا خونہ دے
درنگ سپرلو پسي لند بن و حکه
مون په صرا کني او به خور کړه دے

مون به سپوړمي ته وو پخوا ختاي
افسوس خودا دے چي زمونږه دکور
درشل که او درين بي، ديوال پريوچي

بنگري په لچو کني په خيال شرنگوه
چي په سينه کني مي غورنگ راشي نو
په دريا بونو کني کشتي لاهو شي

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

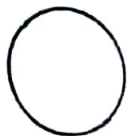

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

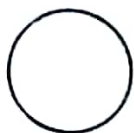
ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

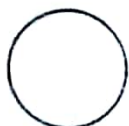
دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د ټيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

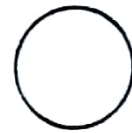

ساه راله د وبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

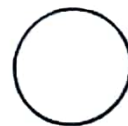

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي ښکلو زما
چې ئې په زړه پورې ښه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل مې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال راښکلو

قد ي لوتېږي
او جينکي دکلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانده ورک شو

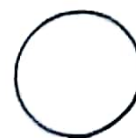

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

څوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان دکلي
د لوبې مږه شو

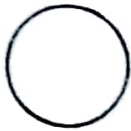

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

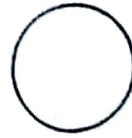

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

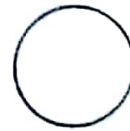

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کهل په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪوم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي
خاوري به ڪل ڪوم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏي ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏي خلقو ڇري

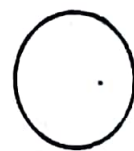

اور ڪڍي انگي
ستا تصويرونه ڪوم
خوب رانه ٿي

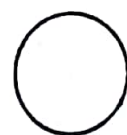

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏي سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه
پِه کومِه لارِي تَه
دُ زِرُه درمانِه

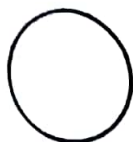

منزل دِي ورک شِي
پِه تُولِه لار چِي سِرِي
لِه بِنِي سِک شِي

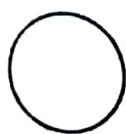

جَنگونِه کِپِي
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو
تَنَدِي ماتِپِي

وِينِي بِيه تَل شَكِي
چِي دا بِنارِيان هِپِشِه
پِي دُ بِيوتَل شَكِي

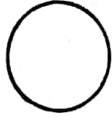
نَمِر چِي پِرِپُوڻِي
سَتا لِه کِرِپوان نِه زِمَا
لِاسُونِه اوڻِي

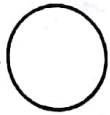
بِل پِه ما اور دِي
دُ اوڻِيکو دُووُ خَاشَکُو کِپِي
نِي حِدِه زور دِي

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

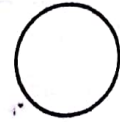
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

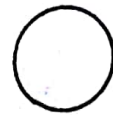
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

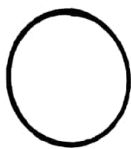

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

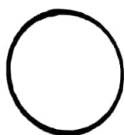

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

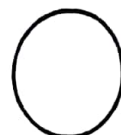

کينډه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

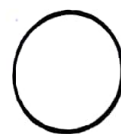

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

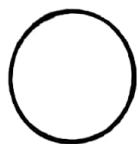

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

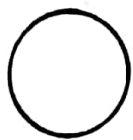

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

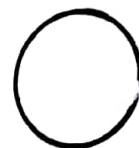

اوس هسي ٿاري
نه راجي خوڻي ته بهرتاه
توڪي لاري

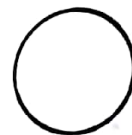

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

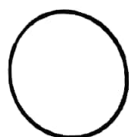
اوواڻي پوءِ شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

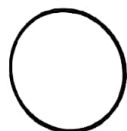
تیکاله غواڻي
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

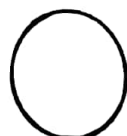

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

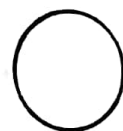

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراهوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

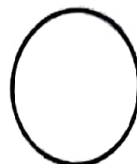

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

ڙوندڻه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

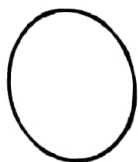

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

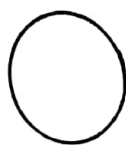

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري ورېږي

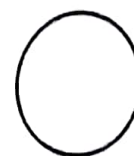

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

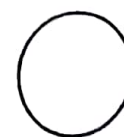

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجگه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی

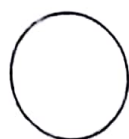

نپرونه درزبزی
چی آینی جوربزی
کافی ماتبزی

ژوند می رنگین شو
راکبزی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

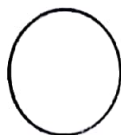

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

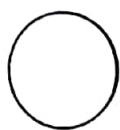

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبزی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

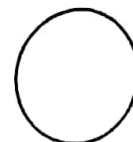

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

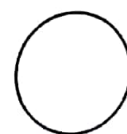

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه کوي

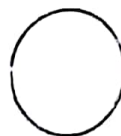

اووايي ټول د اكيجن كچه دے
ايكو ته هې غوښتالېږې څله
څوك لېوني نه دې چې تا يادوي

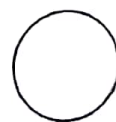

زړه غوښتوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

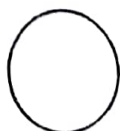

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

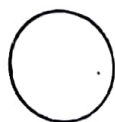

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نماځي شوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډسو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

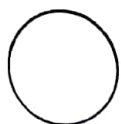

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زر د کونتر و سپل را والوخوي

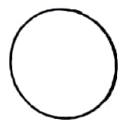

ناساڼي کړي که کړي نيازينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چا لور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تاني نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

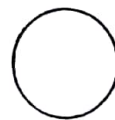

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د لپونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

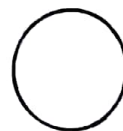

يوسمه چرتنه د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښي خا راکوي

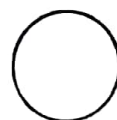

يوه جگړه كښي زمونږ د كلي
خلغو را ټكل د اديري حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښي مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

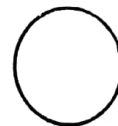

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

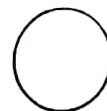

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

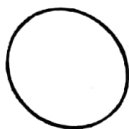

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونئ يو

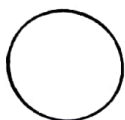

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

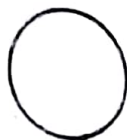
سر به بي حايه درله شه خوبوم
دېنتوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

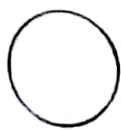
په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

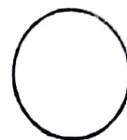

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

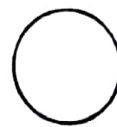

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لى سم گر خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرته لمبه اونگري

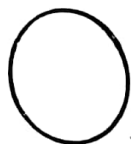

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بڼه تور پوري کړي

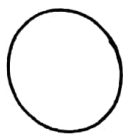

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرته خو لار غلطه لاديه
ويرېم لار چرته غلطه نه کړم

شهرينه اووايي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کپي

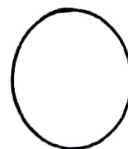

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

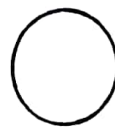

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
راڼه به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کپو

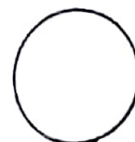

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گڼي ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

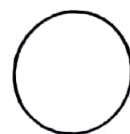

وايم چې تپولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترې شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

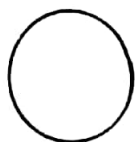

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشونو ته پسخېن مه نه

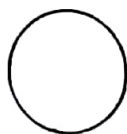

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيآ خېره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېني د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

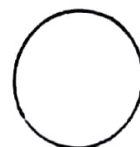

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخه

سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

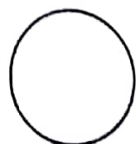

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

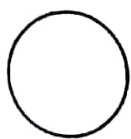

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

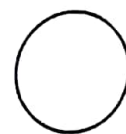

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکړي، رېبې هغه
لار کښې کښې مه خپله لار اخله
ستا پخپل کور کښې هم تور سرې شته د

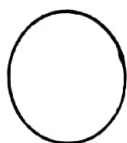

تاوده، ساړه که دي د ژوند اویدل
پېغلې مستې به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

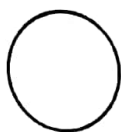

سترگې له دغې ویرې نه پراښم
زما د زړه په رنگې ټټو اوناه چوي
ته چې شېرینې پوکڼې پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مری ته وانہ چوي
د کور انګن کښې څوڪ دېوال نه وي

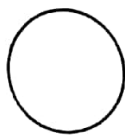

سمه شه ښځې په خپل حد کښې اوسه
زکه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښې دېوالونه وي

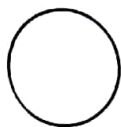

واورې زما که ئې مني او که نه
که لب مو هم سست کړو په ښځو پېر
بيا به ترې گڼې او بېزې چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

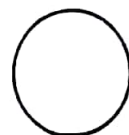

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو کني هيران بيلوي

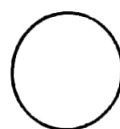

بن انتظار د عرومي ئي اوکړه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

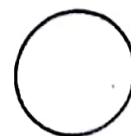

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړي خبرات پسي 'د اكي غورخوي

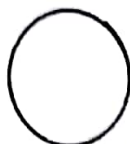

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کني هانغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کني کوڅه کني يو ملنگ چغه کړي
سحر را اونه خته شپه تېره شوه

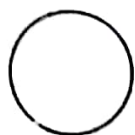

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دي وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو
ستا پیه کسار کنبی خو اوس پینه

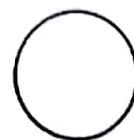

ورته می اووی حیث شاه دے ستا
وہل ی غوام چی برینہ نہ شی شوک
پرتوغا نیسونه جو پوم لالیہ

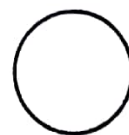

پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل
هرخہ چی کہنی دابندی نہ منم
زہ خو خہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ اوشو خبر دے کہ می پپر فی نہ
مانہ دی هاغہ ورچی ہری نہ دی
چی پیه خشک بے می اودہ پرتہ وی

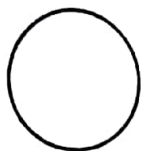
دہرہ کم عقلہ می زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک گنہ می نہ شی
زما پیه سر پا سرہ شر ماہ کوہ

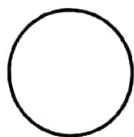
مونز پیه جامو کنبی نہ خائین و پدی
چی دا دہ راغہ یو ویشتمہ صدی
کور کہ سو وران شو نو پروا دُخہ دہ

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

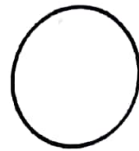

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

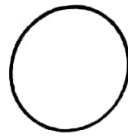

د نوي نسل څومره لوی زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مېچن کس څوي
شپږ يې خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستی غوڅي کړي

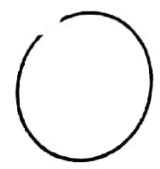

جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه
غوږڅنگ غوږڅنگ بڼي د شپې ځواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

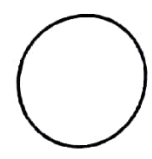

د شپې ټوفان چې شي راڅور په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

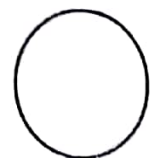

لڼه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينی ده

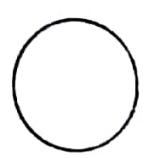

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

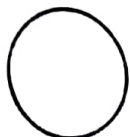

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

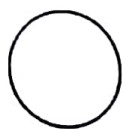

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

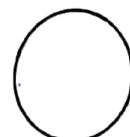

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرې د بجای شي د باران شپه شي

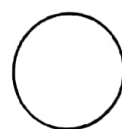

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

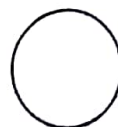

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کپړې
شابه شپې شپې رااوورپه

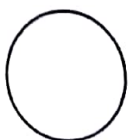

دخدای کارونو کبې شوکغه اووایی
ماچې ئې طبعې د خور و کولې
د کرپلې نه هم ترخه اوخته

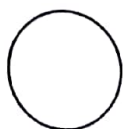

بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واپه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترپته د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاپکوهي ته اوغورخوه

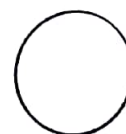

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوب چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

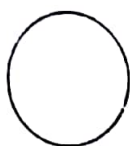

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښه نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

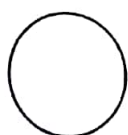

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

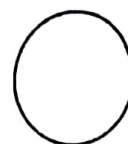

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم د کړيال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

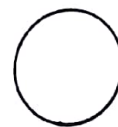

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

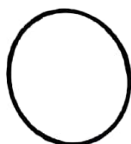

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

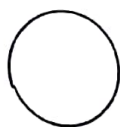

سم له ماشامه چرانغونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هکله ونه کېږي د انحر اونو کښي

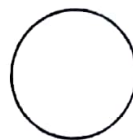

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوږ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

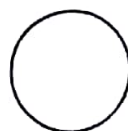

اوبنکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وراڼې شوي

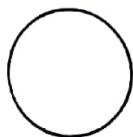

د زړه زخونه چاته بنايمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستايمه نه

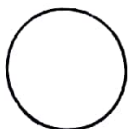

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

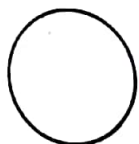

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه يادوم
ټول تعبيرونه رانه خوب اوخوړل

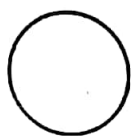

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترېنه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهي کښې څوک دېره دي

شهرينه گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

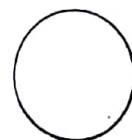

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

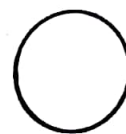

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرتم
ما د بودي په ټال كښي مه ځانگوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انځر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

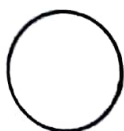
مر نه شم ځانې راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوبای شپې يني
خان چاله ورنه کړې په لاس او نه
کښې رڼگونه به دې ټول والوې

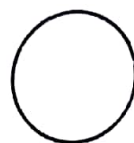

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلطي شوي دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږي

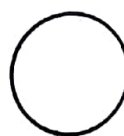

مياندي په داسې پېتنو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بيا ي دخوېندو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شپې ينه واي
سرتي ي خبر شه خوباوري شي
رغې ي نه د پشکال لېوني

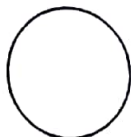

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره سترېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

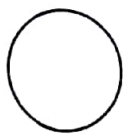

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي څوک نه پرکوي

ز مکه به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

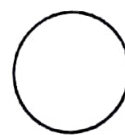

داسي بي واره مي ساکاني نه وي
خو چي کلونه نارنجان او نيسي
بيا مي سږني ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

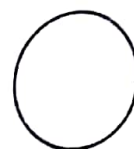

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بښي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

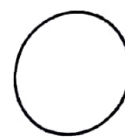

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هڅچ بيا له خپله خانه نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

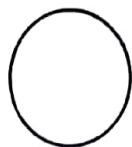

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

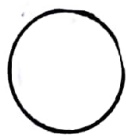

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَافِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه مَه پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حَو لَه دَه مَه

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

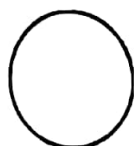

او وایي گرانه! پښتانه پغلده يم
يو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

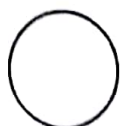

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

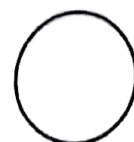

پنهندي بنجي خپل خاوند ته اووېل
گردانه ! که ماله دي پتلون راوړو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

درته واده بنجي شه اووېسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبتله

رب دي په دي خبره ما شه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اوړي وي

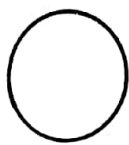

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهندي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

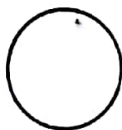

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني څوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀمه

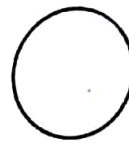

مات ٻي ڪانه تل ڀه ڪافي باندې
زه جاروگي چاته وهله نه شم
ورکري مانه دي ڀرڻ له لتي

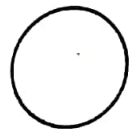

زور ڀي ڀه هائے دے خو غور ڇنگ نه ڪوم
گني ڀه ما باندې ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گدو انو غو ٻي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر ڀه ڀي او شوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
ڦاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

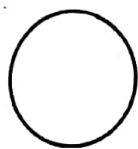

ستا ڏ اوڀرو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان ڪني ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندې نه وڙي ٽوڪ

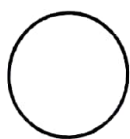

ڏ ڪت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڌونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گدو ڪافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

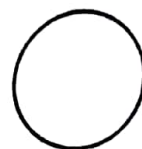

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

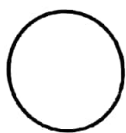

خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي ڇه ڪري هغه به ربيبي مدام
پکڻي نيلاڻ چرتاه ناموسي ڊي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

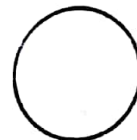

يو ڇاڇڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما ڏخيولاسو نه دم اووته

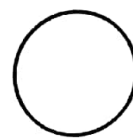

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له ڏسيند ونونه ڄم
هسي تر ڀي هم زڙه صبرو له نه شم
او ڏ مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

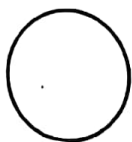
سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه ڏي چي
په سڀينه ورڇ خلقونه لار ورڪوي

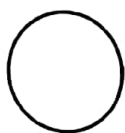
چرتاه له دڻي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

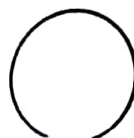

مينه اوباسي له زړگو نه ويرې
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخريه مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېني پي نه کوي

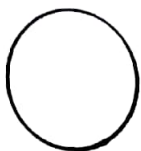

وايي تر شو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغږې کومه
خي په کوڅو کښې لوږغې کوي ته

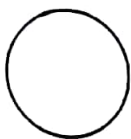

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي بنو باندي درنېږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

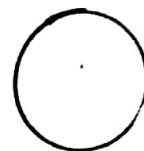

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

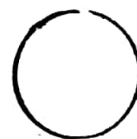

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

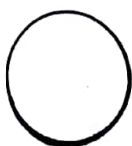

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

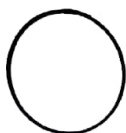

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

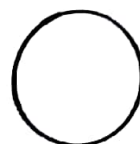

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

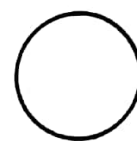

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاکی چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

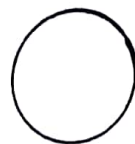

خپله گناه چې مې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

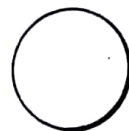

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ما گران دے ولي
زما چي نه مني نو خه او کومه
رب دي ي مړ کړي چي ترې خلاصه شه

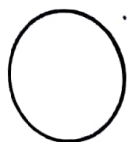

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سر کړي سرتور لوپته او غورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

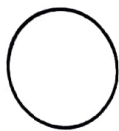

را باندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر و پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

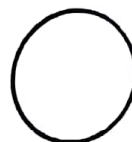

رب دي کانه کړي د شيطان غور وونه
نيه په مړه گېډه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

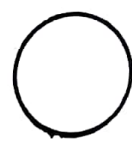

پرېن ده زما په کار کښي کار مه لره
بنځي ما خپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمونه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

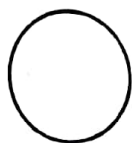

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

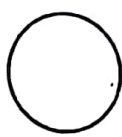

لکه غوټي هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

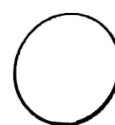

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن او درېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَحَبْتِ پِشْرَنِم
شېرِيئِي تُنْگِ كُنِي مِي وِيرِيئِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پِه اوبو كُنِي نَه مِي

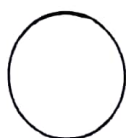

اووَانِي دَوْمَه نَادِيكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرُو چَاپَه پِه لِرْمَانَه مَنْدَرَمَه

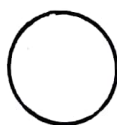

جَوِيئِي دَسْتُوْر نَوِي كُوِي وَخْتُونَه
مَآخُو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دِي
دُ كَلِي خَلَقِ مِي پِه خَه قَتْلُوِي

زُهْ دِي لَه بِنَكَارِ مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوسِ كَوْمَه
سَتَا پِه سَرخُو بَانْدِي زِرْهَه نَه سُوْزِي؟

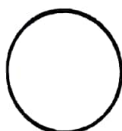

دِرْپَرِ پِه بِي خَايَه وَخْتِ دِي اَوْرَتِلِم
دَاسِي لَلِ كَلِ شَوْمَه شېرِيئِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْگِ نَه خُوْكِ يَانْگِي اوشِرِي

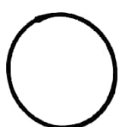

تَه نِه لَه لَوْبِي نَه مَرَشُوْنَه وِي
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اِنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارَغَانُو جَالُو كُنِي چِي رَاوَرِي وُو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

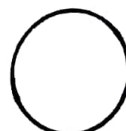

د خدا ټو قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

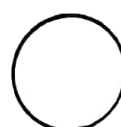

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په سين ديوتي کيږي

خدا ټو شته زړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کيږي د چا اوښکي دي

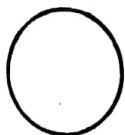

ساه ترې وپستلے شم په دوو گو توکيږي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

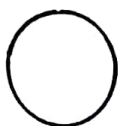

نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

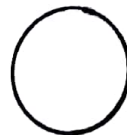

او واهه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرکان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گوتي اوخورو

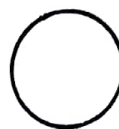

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هنج اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هنج غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

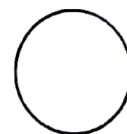
تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناهه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

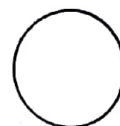
نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اورسپد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

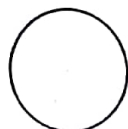

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياتړ روم ورونه

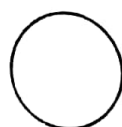

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

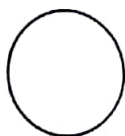

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

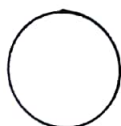

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پکوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجلي بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

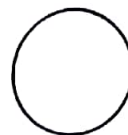

شهرينه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

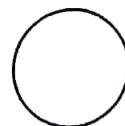

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

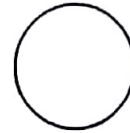

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

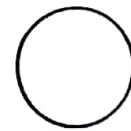

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گکوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

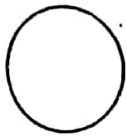

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبہ
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

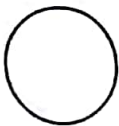

ہیچ پلنبہ نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپدم
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبہ
سرتوری پیغلی ماتمونہ کوی

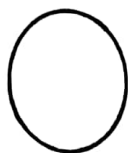

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرماہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کرہ د زبتون تلو کنبہ

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا كِه خَو نَه يَم

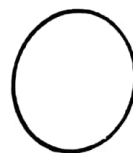

مَنم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وَنَو نَه خَو بُو نَه وِي

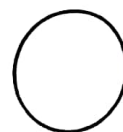

دَا تَقَدَّس مِي لَه كَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنگِي ، لَه تَا
دُ كَمُوتَم بَدَه بَجْتَمَه جَو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي مِي مَه تَبْرُوئَه
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

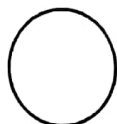

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دُ رُونَد عِبْشَوَنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِيوزِي هَم وَهَلِي نَه شُو

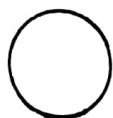

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جَو پَر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِشْتَه وِي
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانَوْنَه كَسَنِي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
چِرَه 'حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

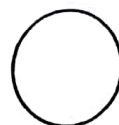

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

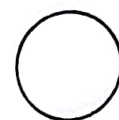

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَاكْتَه جِيئِي دَه
شَهْرِيَنَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَبَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِيگُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

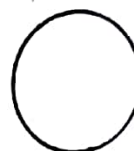

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اَوْلِيَدَه
نَو وَا رَخْطَا پِيغَلِي لَه خِيَلِي وِيرِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَه اَوْتَكَلِي

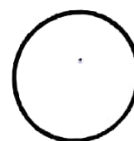

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَرَمَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَهْ شِي
غَرُونَه لَوَا شِيئِنَدِي چِي غِن اَوْنَكَرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايست د موسيقي موجوده

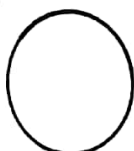

تکاور تکاور به ي زخونه نه وي
چې ي په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

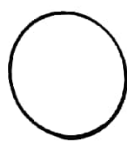

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي شي

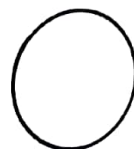

رب به ي روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

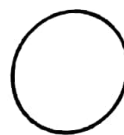

اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

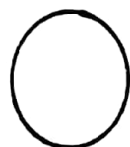

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

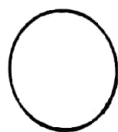

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

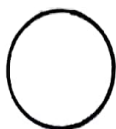

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شرق اوگله
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

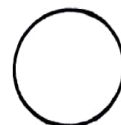

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مڼه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

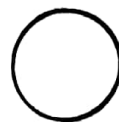

پخه توبه كه لې ويستلې ده هم
په پټو سترگو پرې باور مڼه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكتاي

شېرینې ستاگياي په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستې د شېرې خوبونه

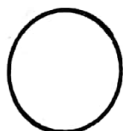
خانا زهه به خرابېنې زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

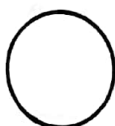
بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې لې دولې د پلار له كوره اوځي
پوښه شه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې وړه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

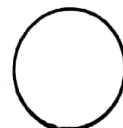

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوندانه وه

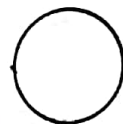

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

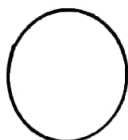

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

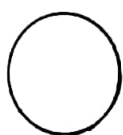

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگې ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پره اذانونه واورم
زره مي قرار شي په سعيده پرپوچم

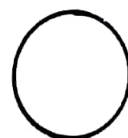

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

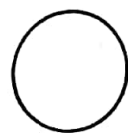

ساینس دے کنهوتضادونوکښې ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

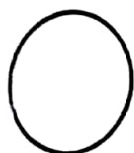

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غېږ کښې کوو کي گرځوي

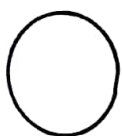

بي شکه خان بنائي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

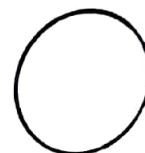

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

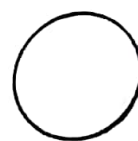

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي رے دومره اطمینان ما سره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

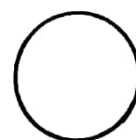

ما کني مگني خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

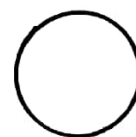

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

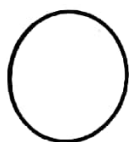

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

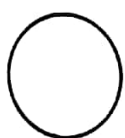

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كښي وي لا
يو زور اور ي بي نېټي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كښي اوسي

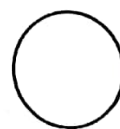

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

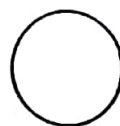

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كښي زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

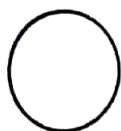

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

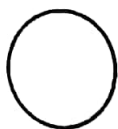

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښتنه پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

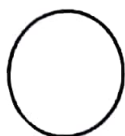

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

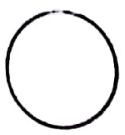

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

بلا خوندونه به پکنی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کول په پرخه نه ماتوم

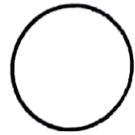

اونې په دغه غم کښې خان اوخوړه
زما پخې مېوې به دې موسم کښې
د چا سپرو جولو ته خان غورخوړي

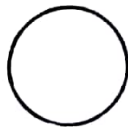

خپله لمنه په خان مۀ اړوه
دا تۀ چې بل بريندوې اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځي

مۀ وايه، نه پټېږي نسر په گوته
راسره داسې گوته تا اوکړه چې
په غرېدلو سترگو هڅۀ نه وينم

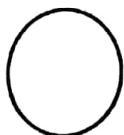

د تکلف محتاجه نه ده، مينه
وس چې دې نه رسي زمالپونې
تاوده ستونه راته خله کوي

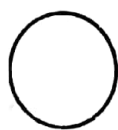

که ې په کور کښې هېڅ درک نه لگي
خو چې مېلمه راکړه راشي نو بيا
ورله خپل خان حلالوے شمه

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

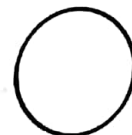

د ترخه مه اوځه د کلي اوځه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

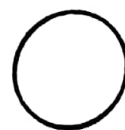

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورځ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککوي حجره کني

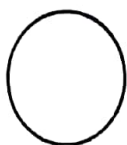

زار د نیاریانو له نرمی نه شمه
بنځي یې دومره په سر اوختلي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

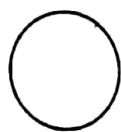

لکه شیشه یې زړه ذره ذره شي
د شپې چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوڅو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلك دے
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

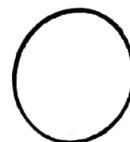

کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

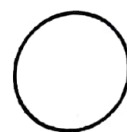

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږے راوولي

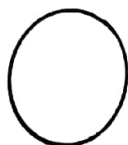
چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم دے
دوو نه سپوا بچي راوړے نه شم

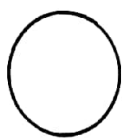
دخدائے کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسې خپله لور خرڅوي

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

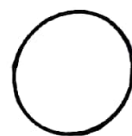

رښتيا وينا به په هر حال کښې کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښې ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښې غوږل نه کوي

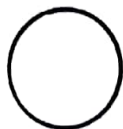

چرته د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانده نه چي شوکوي

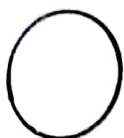

هر شخه چي ووخوتابا چون نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده بچے او ترو

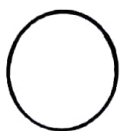

درسه دا خبره نه منده
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدِے کَرِے یِمِه
رَانِه چِي لَاس دُ مِيْنِي رَابَنگَلُو تَا
دُ سِيْنَد چِيُو رَالِه پِنَاه رَا کِرِي

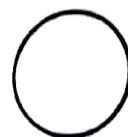

تِه خِيْلِه لُور خُور قَرْمِيْنَه گَمِيْنَه
خُور مَآخُه دَاسِي اُورِيْدِي دِي چِي
خِيْلِه بَرَجُو لِه پَرِي بَاتِه بِنِه وَي

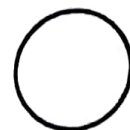

دُ ثَوْنَد پِه هَر پَرَاؤ تَنُور لِيَه دِے
دُ بَارَانُونُو اَنْتَظَار مَهْ کُوه
چَرْتِه وَرِيچِي غَرغَنَدِه اُونکِرِي

دُ دِش دَا لُوئُ اِحْسَان بَه خُوکِ هِيْرُوِي
لَا جِيْنَاکُو دُ لُشُو کَالُو نَهْ وَي
دُ پِنَغَلتُوب غُورِخُنگِ ي مَلَا مَاتَه کِرِي

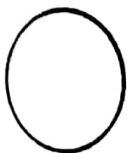

چَا لِه هَم نَهْ وِرکُوي حَائُ پِه زِرِي کِنِي
پِه صَفَايِي بَانَدِي ي مَه تَبْرُوخُه
هِيْرُو خِيْل مَحْ دُ اِيْنِي نَتَه دِے

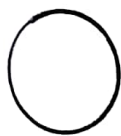

سِرکِه مِي غُورِي نُو پِه خُود کِنِي اِهْ
کِه سِيَادِي دِي پِه حَا ن رَاوَسْتَلِي
سِر بِه هَرخُه تَه وِر پِه خُوي کِرِي زُه

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږې لارې داروگړي زما

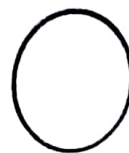

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

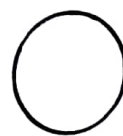

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتلې دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چا پ کتابونہ

۱. دُ رنہا سپوری، پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کئی خوب دُ چکودریا آتی نہ شو
پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارڈ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارڈ ۱۹۹۶ء
راتہ غویرونو کئی بنگری شرنگوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کانہی دُ کھل پہ لاس کئی خود نہ گوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچا پ کتابونہ

۱. وایہ زما دُ خوب تعبیر بہ شد وی
پینتو شاعری مجموعہ
۲. رضا ہمدانی شخصیت اور شاعری، ایم۔ فل مقالہ
۳. بیباکئی اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**